కాశ్మీర మజిలీలు

ప్రళయానంతరము

శ్రీ జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు

మహాప్రళయము ముగిసినది. కాని నాటి కల్పాంతమున నెవ్వరికి నెట్టి అపాయము వాటిలలేదు. పరువెత్తుకొని వచ్చిన ఇరుగు పొరుగువారు ఇపుడు ప్రమోదసంభరితులైరి. మనుష్య మానసమెట్టిదో! ఇందును శుక్లపక్ష కృష్ణపక్షము లున్నవి కాని మానసికమైన పక్షము పదునేను దినముల పరిమితిగలది కాదు. అనుక్షణమీ పక్షములు గుండెలో దిర్దిరదిరుగుచుండును కాబోలు. నిముసమునకు మున్ను ఎల్లరి హృదయములు శోకాంధకారములో నిండియుండెను. నగుమోము సతివలె నిపుడందు శుక్లపక్షము వెలయుచున్నది.

అరుగులపై నూరివార లాసీనులై, ఇష్టాగోష్ఠి సలుపసాగిరి. అమాయికులు, పల్లెవాసులు, పవిత్రవర్తనులు, మనసిచ్చి మాట్లాడువారు, వెలగట్టి మాట్లాడరు. గ్రామవాసుల సాంఘిక జీవితమెట్లు నడచుచున్నదో యెఱుగవలెననిన గొండొకవడి వారి ప్రసంగమును వినిన జాలును.

ప్రీతిప్రసంగములతో తెల్లవారినది. కొన్నిగంటల యిష్టాగోష్ఠివలన వారితో గాఢమైన మైత్రికలిగెను. దూర ప్రదేశమునుండి వచ్చితినని కాబోలు, ఏదో చదివి వడబోసిన వ్యక్తినని యెంచి కాబోలు, నన్ను నిగ్గువఱచు భక్తిశ్రద్ధలు వారు నాకు జూపదొడగిరి. వంగబీహారు సంయుక్త రాష్ట్రములందలి పల్లెలందు వసించినపుడిట్టి దృశ్యమును పలుమాఱు అవలోకించితిని. గ్రామవాసులు మహాత్ములు కావున నెదుటివాడు మహాత్ముడేయని యపోహపడి వానిమ్రోల సాగిలపడుచుందురు.

తమతమ యిండ్లకు రండని నన్ను కొంద ఱాహ్వానించిరి. పట్టణవాసమున మనసున ప్రోగైన పాడుతలపులను కడిగి వేసికొనుట కిట్టి పవిత్రాత్ముల సఖ్యమే ఏకైకసాధనము. కొంతకాలము వారితో వసించిన యెడల మనుష్య చరిత్రలోని స్వర్గము దృగ్గోచరమగుననియు, పాడుఘూకములవలె నైహికజీవితముపై వ్రాలిన సెగ లంతర్ధానమగుననియు, అపూర్వభావ ప్రాభవము ఖగతిపై నెగసివచ్చిన దేవదేవునివలె హృదయమున జేరుకొనుననియు, ముక్తిమందారము మనసున గుసుమించుట। గుఱుతించి, ఆత్మనందన దృశ్యములను గని, మనుష్య జీవితమహత్త్వమును గ్రహింపజాలుదుననియు నెఱుగుదును. కాని రెండు దినములలో తల్లిగారి తద్దినము పెట్టవలసియున్నది. పంజాబుపల్లెలో తద్దినము పెట్టుటెట్లు పొసగును? చేయవలయు పయన మింకను ఎంతో కలదు. అచిరములో రాజస్థానమునుండి శారదను తోడ్కొని రావలెను. కావున వెంటనే కదలిపోక తప్పదు. నా యెడల నెంతో యాదరము నెంతో యనురాగమును చూపిన నెచ్చెలులకు హృదయపూర్వకముగ ధన్యవాదము లర్పించి పోవలసిన యక్కఱను వారికి విప్పి చెప్పితిని.

ఆ మిత్రులలో నాకు విశేషమైన ప్రీతి గొలిపినవాడు ఒక బాలుడు. వాని వయసు పదునేను వత్సరములను దాటియుండదు. ఎంతో భక్తితో ప్రసంగించుచు చీటికి మాటికి భగవద్గీతలోని శ్లోకములనే కరువుపెట్టసాగినాడు. నా యబ్బురమునకు నానందమునకు మేరలేకుండెను. మతవిద్యను మృగ్యము

గావించుకొనిన ఆంగ్లవిద్యాసంస్థలందు ప్రవేశింపని అదృష్టవంతుడా డింభకుడని గ్రహించితిని. సమస్త విజ్ఞానము భగవద్గీతలో కలదని గుర్తించిన బాల్యజ్ఞాని యతడని యూహించితిని. పూరీస్వామిజీ* అమృతసరమున పెక్కునెలలు భగవద్గీతోపన్యాసములు గావించినపుడు బాలుడందుండి బహుశ్రద్ధతో గీతను పఠించినాడట. గ్రామవాసులలో విద్యాగంధము లేదనియు, ఆగంధమును బాగుగ పట్టణవాసులే మనసునకు పులుముకొనిరనియు తఱచుగ నుపన్యసింతుము. నిక్కము దీనికి చుక్కెదురైయున్నదని చెప్పనొప్పును. గంధరహితములైన బండెడుపూలెట్టివో మతమహత్త్వమునకు దూరస్థములైన పుస్తకములును అట్టివే! ఇట్టిపూలతోనే అస్మదాదులము సరస్వతిని పూజించుచు వచ్చితిమి. పూవు తావికిని, భక్తిభావమునకును, ఉపాస్యదేవతచూపు ప్రణయభావమునకును అవార్యమైన సంబంధము కలదు. కొండ డోలక వంటి గుండెను బూని, పూజాప్రదర్శనమునకై ఏదో పూవును చేగొని, దేవిమ్రోల నుపవసించినవాడు దేవికి పెక్కుమడలందే పడియుండును. భావరహితహృదయము భావసహితపుష్పము నెట్లు వలచును? భగవతి నెట్లు గుర్తించును? భావసహితభక్తుడు సమ్ముఖమున సాగిలపడినపుడు శిలావిగ్రహమందలి జగద్ధాత్రి లేచి "బిడ్డా!" యని వాని నక్కున జేర్చుకొనును. స్తంభమునుండి భగవంతుడు వెడలెననిన రాతినుండి భగవతి వెడలజాలదని పలుకువారెవ్వరు? భక్తిరహితహృదయము ముంగల కెన్నిమాఱులు బోర్లపడినను, నిజముగ నెదుట భగవతి నిలిచియే యున్నను, కఠినశిలావిగ్రహమునే కాంచును. పుష్పహృదయమునకు గ్రామవాసి హృదయము సహపాఠియన జెల్లును. సమ్ముఖమున నీతడు ప్రణమిల్లు శుభముహూర్తమందే పులకితగాత్రియై వాణి తనవీణను మీటును. అపుడే సహజసుందరగమనమున సమ్ముఖస్థ హంస సరస్వతి చుట్టు ననంతసంతసమున జరించును. అపుడే వీణాతంత్రులనుండి కామధేనువు పొదుగునుండి జాల్వారు పాలధారలవలె మధురగీతికాధారలు వెలారును. అపుడే సమస్త దేవతలు సత్యలోకమున జేరి నృత్యవినోదముల దేలెదరు. ఆ ముహూర్తమందే బ్రహ్మ తనలేఖిని నొకవంక వీచి శారదనగుమోమును రెప్పవాల్పక చూచి "నా ప్రాణధనమిది" యని మురియును. అపుడే దిక్కామినులు భజనసలిపి తమ పూలను దివిపైజల్లి అవి నక్షత్రములగుట గాంచి కులుకును. పాఠకులారా! ఉత్కృష్టభావమహత్త్వమెట్టిదో, గంధసహితభావతత్త్వమెట్టిదో యూహింపుడు. భవ్యభావము భక్తప్రవరుని హృదయమున ఖైదై పడియుండదు. చీకటిలోని గుసగుసయై, చీకటిలోనే యిది మడియదు. భక్తుని శరీర మే మూలనో ప్రాలియున్ననేమి? అందుండి యుత్థితమగు భావము అనంత అద్భుతశక్తినంది సమస్త విశ్వమందు నవజీవితమును, నవ్యసంచలనమును బుట్టించును సుడీ! ఇదియే కైలాసాలయమందలి జేగంటను మ్రోగించు శక్తి! ఇదియే సరస్వతీహృదయసరోరుహమును శతపత్రములతో వికసింపజేయు శక్తి! ఇదియే లక్ష్మీగళమందలి తాళిని సూర్యకిరణమువలె తాకి అందుండి యద్భుతద్యుతులను తళుక్కొత్తించు శక్తి! ఇదియే దిగంబరజోగియై ముక్కు మూసికొనిన మహాదేవుని నటరాజు జేసి భువనమోహననృత్యము బురికొలుపు శక్తి! ఇదియే సర్వాంతర్యామిని శ్యామసుందరు గావించి, అఖిల భువనములను గొల్లలజేసి ఆతని

* పదపడి ఈ స్వామిజీ పరిచయభాగ్యము నాకు లభించినది. ఈ స్వామిజీ నేటి పూరీపీఠాధిపతులైన జగద్గురువులు శ్రీ శంకరాచార్యులు. పూర్వాశ్రమమున కొంతకాలము వీరు రాజమహేంద్రవరమున వసించిరి.

యెక్కున జేర్చు శక్తి! ఈశక్తి పల్లెహృదయమందు రాజిల్లునపుడు క్వారీలోని రాళ్లవలె మతభావరహిత భాండాగారములనుండి పొత్తములు గ్రామభూమిలో దొరలలేదని దుఃఖింపనేల? ఈశ్వర చింతాస్పర్శ నెఱుగని మానసములు,—డిగ్రీలమీదనే వ్రాలకోర్చిన మానసములు పల్లెజీవితము పొంతపోకున్నవని దూపిల్ల నేల? భూగోళము నధోగతిపాలుచేయు అసురశక్తు లెన్నో నేడు విజృంభించుచున్నను అతలసుతల రసాతల తలాతలములలోనికి వీనిని తఱిమికొట్టి జగతిని జగదీశుని చేతి ముద్దుబిడ్డజేయు శక్తి మన పల్లెహృదయమునన్నది. కావున జనవరులారా! మనము నిట్టూర్పులను వీడనక్కఱలేదు.

చదివిన దానికిని చూపునానికిని, చెప్పినదానికిని చేయుదానికిని నెయ్యమునుగాని వియ్యమునుగాని చేకూర్పక, తమప్రబోధ దృష్టాంతముల నడుమ లోతు గోతులు త్రవ్వు బహుళనాగరక మేధావుల బోలక ఆధ్యాత్మికమైన విద్యనంది, అందినదాని నాత్మ జీవితములం దనుష్ఠించు మహనీయగుణగరిష్ఠులు పల్లెవాసులని నాడు గుర్తించితిని.

కట్టెదుట బాలకుడు భగవద్గీత నేకరువుపెట్టుచుండ నాంతరంగికముగ వాని పూత హృదయమునకును, ఏసు ప్రభృతుల నలరించిన పవిత్రబాల్యమునకును ప్రణమిల్లితిని.

అచిరములో నా యూరినుండి పయనమయ్యెదనని గ్రహించి బాలకుడు "బాబూజీ! ఇచటికి అరమైలు దూరములో ఒక బావాజీ వసించుచున్నారు. ప్రతిదినము ప్రాతఃకాలమున వారికడకు పోవుచుందుము. తామా మహాత్ము నొకపర్యాయము దర్శించిపోరా?" అనినాడు. బాలుని వచనపరంపర నా హృదయమున శంఖారవమట్లు ధ్వనించి, అందుండి నూతనవాంఛను లేపెను. తోడన స్వామీజీ యాశ్రమమున కరిగి తదనంతరము తరల నిశ్చయించి బాలకునకు నా సమ్మతి నెఱిగించితిని. తక్కిన యూరి నెచ్చెలులు పరమానందభరితులైరి.

పొట్టిపిచికి పట్టరాని యానందమున గంతులు వేయుచు "బహుత్ అచ్ఛా! బహుత్ అచ్ఛా!!" అని రాగధోరణితో నఱచుచు, బొండా దిక్కుగా పరుగెత్తినాడు.

ప్రేమ

శ్రీ బెల్లంకొండ విశ్వనాథరావుగారు

సీ. భక్తియుతంబౌచు భగవంతునైనను బాశబద్ధునిజేయ బడయగలుగు
శాంతియుతంబౌచు ధరణిపాలనమును శాసనంబులులేక జరుపగలుగు
ధర్మయుక్తంబౌచు భగవంతునైనను బాశబద్ధునిజేయ బడయగలుగు
విద్యాప్రయుక్తమై వివిధదేశంబుల బరువుయశంబు గూర్పంగగలుగు
తే. గీ. శ్రీయుతంబయి సర్వసంశ్రేయమొసగు
సత్యయుక్తంబునై దివ్యసత్వమొదవు
భూతదయగూడి సుజనసంపూజ్యమిడును
జేరుబోనహింస మహాత్మసిద్ధిపొడము.
ఉ. శాసనముల్ బరాక్రమము సైన్యములుం శరచాపఖడ్గముల్
ఆసురకృత్యముల్ భయకరాహవముల్ గలుషప్రచారముల్
గాసియొసర్చి భేదములగల్పనజేయునుగాని ప్రేమమై
భాసురలీలదేశిక శుభప్రదమై తనియింపగల్గునే?